

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Ректор Львівського державного університету
фізичної культури ім. Івана Боберського

Ярослав СВИЩ
«24» _____ 2025 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Александера Скалія за темою: «Теоретико-методичні основи фізкультурно-
оздоровчої діяльності різних груп населення з використанням
здоров'язбережувальних проєктів», поданої на здобуття наукового ступеня доктора
наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.02 – Фізична культура,
фізичне виховання різних груп населення

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Фізичне та психічне здоров'я населення є пріоритетним напрямом соціальної та медичної політики у XXI столітті. Малорухливий спосіб життя та поширення хронічних захворювань створюють серйозні ризики, що зумовлює необхідність розробки ефективних фізкультурно-оздоровчих програм. Регулярна фізична активність є ключовим фактором профілактики хвороб, підтримки функціональної незалежності та підвищення якості життя, особливо для людей похилого віку та осіб зрілого віку, які стикаються з ризиками зниження працездатності та розвитку метаболічних порушень. Для ефективної організації фізкультурно-оздоровчої діяльності важливо враховувати вікові, фізіологічні, соціальні та психологічні особливості населення. Інноваційні технології, зокрема мобільні додатки та онлайн-платформи, сприяють підвищенню рівня інформованості та залученню різних соціальних груп до здорового способу життя. У цьому контексті особливого значення набуває впровадження здоров'язбережувальних проєктів, які передбачають комплексний підхід до збереження та зміцнення здоров'я населення. Такі проєкти можуть включати освітні програми з формування культури здорового способу життя, створення інклюзивних умов для занять фізичною активністю, а також розробку індивідуалізованих програм реабілітації та профілактики хронічних захворювань.

Проте, незважаючи на важливе значення фізкультурно-оздоровчої діяльності для зміцнення здоров'я населення, спостерігаються суперечливі тенденції щодо її впровадження. Дослідження у сфері здоров'язбережувальних проєктів залишаються фрагментарними, а рівень їхнього теоретико-методичного обґрунтування в галузі фізичної культури і спорту є недостатнім. Вирішення цієї проблеми потребує подальших наукових розвідок, особливо щодо інтеграції сучасних технологій у фізкультурно-оздоровчу діяльність різних вікових груп. Особливо гострою є потреба у розробці концептуальних положень, що визначатимуть ефективність здоров'язбережувальних ініціатив у контексті профілактики захворювань та

підвищення якості життя. Відповідно, обрана здобувачем тема дослідження є актуальною, має суттєве значення для сфери фізичного виховання та оздоровчої діяльності та відповідає запитам суспільства щодо формування культури здорового способу життя.

Автор був виконавцем тем науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики фізичного виховання Харківської державної академії фізичної культури на 2015-2020 рр. «Вдосконалення процесу фізичного виховання в навчальних закладах різного профілю» (номер державної реєстрації 0115U006754), на 2020-2026 рр. «Вдосконалення процесу фізичного виховання різних верств населення» (номер державної реєстрації 0120U101110) та теми науково-дослідної роботи кафедри медичних дисциплін та охорони здоров'я Харківської державної академії фізичної культури на 2019-2024 рр. «Здоров'яформуючі технології та процес фізичної терапії осіб різних нозологічних, професійних та вікових груп» (номер державної реєстрації 0119U102115).

Кандидатську дисертацію на тему «Комп'ютерні технології диференціації процесу фізичного виховання школярів (на прикладі навчання плавання)» захищено у 2002 році. Матеріали кандидатської дисертації в тексті докторської дисертації не використано.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації базується на критичному осмисленні результатів наукових пошуків вітчизняних та зарубіжних фахівців за даною проблемою, на використанні сучасних методів дослідження та математично-статистичного аналізу. Основні положення та висновки дисертаційної роботи обґрунтовані достатньою кількістю якісно проведених досліджень, є достатньо аргументованими й логічно сформульованими. Обґрунтованість основних наукових положень дисертаційної роботи підтверджується також її апробацією на науково-практичних конференціях різного рівня, публікаціями у наукових фахових виданнях та виданнях, що входять у наукометричних баз даних Scopus та Web of Science, а також впровадженням основних наукових результатів у практику.

Дисертаційна робота є завершеною роботою, що викладена на 517 сторінках, та має такі структурні елементи: титульний аркуш; анотація; зміст; список умовних скорочень; вступ; сім розділів; висновки; посилання; додатки. Структура дисертації відповідає встановленим вимогам, логічно побудована і сприяє розкриттю теми дослідження, досягненню його мети шляхом виконання визначених завдань.

Аналіз дисертаційної роботи вказує, що у вступі чітко обґрунтовано актуальність науково-прикладної проблеми, подано достатньо узгоджений науковий апарат дослідження (сформульовано мету та завдання, об'єкт та предмет роботи). Логічно та системно подано опис методології дослідження та використаних в роботі методів дослідження.

У першому розділі дисертаційної роботи подано узагальнення теоретичного підґрунтя дослідження проблеми здоров'язбережувальної та фізкультурно-оздоровчої діяльності різних груп населення. Визначено сутність фізкультурно-оздоровчої діяльності як ключового чинника громадського здоров'я, розглянуто її фізичні, психологічні та соціальні аспекти. Проведений аналіз сучасних підходів

засвідчив важливість інтеграції фізкультурно-оздоровчої діяльності в освітнє середовище, трудові колективи та громадські ініціативи, а також її значущість у профілактиці захворювань і підвищенні рівня здоров'я населення.

У другому розділі представлено характеристику методів та організації дослідження. У ньому також подано методологічне підґрунтя виконаного дослідження.

У третьому розділі представлено систему формування культури здоров'я різних груп населення. Проаналізовано поняття здоров'я та його складові, охарактеризовано вплив фізичної активності, раціонального харчування, психологічної стійкості та соціальної взаємодії на рівень здоров'я. Визначено основні підходи до впровадження здоров'язбережувальних ініціатив з урахуванням вікових, соціальних та фізіологічних особливостей населення. Розглянуто міжнародний досвід, включаючи європейські та польські практики, спрямовані на формування культури здорового способу життя. Окреслено ефективні механізми залучення населення до здоров'язбережувальних заходів, зокрема освітні програми, цифрові технології та проєкту діяльність.

У четвертому розділі розглянуто основи формування складових здоров'я дітей, підлітків та молоді. Проаналізовано найбільш популярні види фізкультурно-оздоровчих занять серед цієї категорії населення, зокрема в Україні та Польщі, та їхній вплив на фізичний розвиток, психоемоційний стан і соціальну адаптацію.

П'ятий розділ присвячений фізкультурно-оздоровчій діяльності осіб зрілого та похилого віку. Досліджено рівень їхньої обізнаності, мотиваційні чинники та найпопулярніші види фізичної активності. Розроблено та впроваджено комплексну оздоровчу програму для людей похилого віку, що сприяла покращенню їхнього функціонального стану. Запропоновано рекомендації щодо популяризації фізичної активності та вдосконалення інфраструктури для занять спортом.

Шостий розділ присвячений проєктній діяльності як інструменту формування культури здорового способу життя. Розглянуто основні напрями проєктної діяльності, що сприяють популяризації здорового способу життя, профілактиці захворювань, підвищенню фізичної активності та соціальній інтеграції населення. Досліджено міжнародний досвід реалізації фізкультурно-оздоровчих проєктів, зокрема ініціативи Польщі, Казахстану та України, що охоплювали різні вікові та соціальні групи та представлено результати їх реалізації.

Сьомий розділ присвячений аналізу та узагальненню отриманих результатів дослідження з урахуванням авторських напрацювань та попередніх наукових досліджень вищезазначеної проблематики дослідження.

Завершальна частина роботи містить чітко сформульовані висновки, які логічно випливають із проведеного дослідження, відображають основні завдання дисертації та підтверджують їхнє вирішення.

Виходячи з аналізу змісту основної частини дисертації, можемо зробити висновок, що мета та завдання дисертаційної роботи як кваліфікаційної праці під час виконання дослідження були здебільшого досягнуті.

Достовірність результатів та їх новизна.

Достовірність результатів забезпечується застосуванням адекватних методів наукового дослідження, коректною статистичною обробкою даних, оптимальними розмірами вибірок учасників дослідження, достатньою тривалістю педагогічного експерименту, логічною і послідовною побудовою експерименту, верифікацією складників реалізаційного блоку сформованої концепції.

Застосовано адекватні методи наукового дослідження (загально-наукові методи (аналіз та узагальнення матеріалів наукової і методичної літератури, аналіз інформаційних ресурсів інтернету, застосування методів порівняння, індукції та дедукції, а також структуризація наукових даних щодо аспектів здоров'язбереження засобами фізкультурно-оздоровчої діяльності, вивчення та узагальнення документів організації освітнього та рекреаційно-оздоровчого процесу); соціологічні методи; педагогічні методи дослідження (педагогічне спостереження, педагогічний експеримент); медико-біологічні методи; психодіагностичні методи дослідження; методи математичної статистики).

Проведено коректну статистичну обробку даних (для визначення відповідності вибірки закону нормального розподілу застосували критерій Шапіро-Уїлкі, достовірність розбіжностей встановлювали за допомогою t-критерію Стюдента).

Дібрано оптимальні розміри вибірок учасників дослідження. У процесі опитування, щодо мотивації до занять фізкультурно-оздоровчою діяльністю різних груп населення, загальна кількість респондентів склала 3305 осіб з Польщі та України (1111 дітей 12-15 років, 1070 здобувачів вищої освіти, 607 осіб зрілого віку та 517 осіб похилого віку). У педагогічному дослідженні взяли участь 681 особи різного віку (76 дітей 12-15 років, 161 здобувач вищої освіти, 332 особи зрілого віку та 112 осіб похилого віку). Загальна кількість учасників проєктної діяльності склала близько 70000 осіб у Польщі, Україні та Казахстані, водночас участь у дослідженні ефективності проєктної діяльності прийняло 3299 осіб (126 дітей та підлітків з України; 23 здобувача вищої освіти з Польщі, 496 – з України, 1303 – з Казахстану; 68 осіб зрілого віку з Польщі, 591 – з України, 591 – з Казахстану; 36 осіб похилого віку з Польщі, 65 – з Казахстану).

Забезпечено логічну і послідовну побудову експерименту. Дослідження реалізоване впродовж 2017–2025 років та сімома етапами із послідовним та паралельним розв'язанням завдань дослідження.

Описані в дисертаційній роботі результати, їх інтерпретація та співставлення з існуючими науковими даними дала підстави здобувачці виділити основні положення наукової новизни. Серед найбільш важливих можна виділити наступні:

- уперше обґрунтовано класифікацію проєктної діяльності, яка охоплює ключові аспекти реалізації грантових проєктів у сфері здоров'язбереження та фізичної культури; запропонована класифікація враховує різні параметри організації та виконання проєктів, що сприяє підвищенню ефективності їхнього планування, реалізації та оцінювання результативності; систематизацію проєктної діяльності сприяє інтеграції сучасних методологічних підходів у сферу фізичної культури та

здорового способу життя, що має важливе значення для формування довгострокових стратегій у галузі громадського здоров'я;

- уперше обґрунтовано концепцію проєктної здоров'язбережувальної діяльності, яка поєднує фізкультурно-оздоровчі, освітні, цифрові, соціальні та міжнародні аспекти в єдину систему, забезпечуючи інклюзивний підхід для різних вікових і соціальних груп, інтегруючи сучасні технології моніторингу фізичної активності, сприяючи міжсекторальній взаємодії та передбачає систему оцінювання ефективності впроваджених заходів для формування культури здорового способу життя та профілактики хронічних захворювань;

- уперше встановлено ефективність реалізації здоров'язбережувальних проєктів; доведено значний позитивний вплив на різні аспекти здоров'я населення, що сприяють покращенню фізичного і психоемоційного стану, підвищенню рівня обізнаності та формуванню навичок, необхідних для забезпечення здорового способу життя; продемонстровано важливість інтеграції освітніх, практичних і психологічних компонентів для формування стійкої культури здоров'я, що є основою для забезпечення високих стандартів здоров'я в суспільстві;

- уперше обґрунтовано систему формування культури здоров'я різних груп населення, спрямовану на створення стійкої основи для збереження здоров'я, підвищення якості життя населення та популяризацію активного способу життя серед усіх вікових груп населення. Основними напрямками системи є: освіта та інформування для підвищення обізнаності населення щодо важливості здорового способу життя через освітні кампанії, тренінги та лекції; фізична активність, через впровадження регулярних занять фізкультурно-оздоровчою діяльністю, адаптованою до потреб дітей, молоді, дорослих та літніх людей; правильне харчування з урахуванням фізіологічних особливостей кожної цільової групи; психологічна підтримка для створення умов щодо розвитку емоційної стійкості та підтримки психічного здоров'я через тренінги й заходи; соціалізація, через організацію спільних заходів, що сприяють покращенню соціальних зв'язків і створюють умови для активного дозвілля;

- уперше обґрунтовано та впроваджено програму фізкультурно-оздоровчої діяльності для осіб похилого віку, що заснована на комплексному використанні і чергуванні занять з адаптаційних ігор, скандинавської ходьби, оздоровчого плавання та оздоровчого туризму;

- удосконалено та систематизовано термінологічний апарат у сфері здоров'язбереження, культури здоров'я, фізкультурно-оздоровчої та рекреаційної діяльності різних вікових груп, що забезпечило чіткість і однозначність ключових понять дослідження. Зокрема, конкретизовано зміст поняття «здоров'язбереження» як комплексного системного процесу підтримки та зміцнення здоров'я на індивідуальному й суспільному рівнях, а також поняття «культура здоров'я» як інтегративної характеристики, що охоплює знання, цінності та практики, спрямовані на формування відповідального ставлення до власного здоров'я й здоров'я інших осіб;

- удосконалено підходи до підвищення мотивації осіб зрілого віку до регулярної фізичної активності шляхом інтеграції мобільних додатків, що

забезпечують поєднання функцій моніторингу рухової активності, індивідуалізованого планування тренувань і соціальної взаємодії, що, у свою чергу, сприяє персоналізації фізкультурно-оздоровчих занять відповідно до індивідуальних потреб і можливостей користувачів;

- набули подальшого розвитку наукові дані щодо впливу спортивно-оздоровчого туризму, як комплексного інструменту підтримки фізичного здоров'я, психоемоційного благополуччя та соціальної інтеграції різних вікових груп населення; уточнено механізми позитивної дії туристської діяльності на функціональний стан серцево-судинної й дихальної систем, розвиток витривалості, загальний рівень фізичної підготовленості, зниження стресових проявів, покращення емоційного стану та самопочуття за рахунок поєднання фізичної активності, перебування у природному середовищі й відволікання від щоденних стресових факторів; обґрунтовано, що для дітей та підлітків спортивно-оздоровчий туризм є ефективним засобом фізичного виховання й формування самодисципліни, для молоді та дорослих – профілактикою захворювань і засобом підтримки працездатності, а для осіб похилого віку – чинником підвищення функціональних резервів, збереження мобільності та покращення якості життя.

Усі положення та їх обґрунтування наведені в основному тексті дисертації.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях. За темою дисертації опубліковано 41 праця, серед яких – 23 містять основні наукові результати дисертації (2 монографії; 5 публікацій виданих у закордонних періодичних виданнях, внесених до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science, 2 – у виданні України, внесеного до міжнародної наукометричної бази Scopus, 5 – у фахових наукових виданнях України категорії «А», 9 – у фахових наукових виданнях України категорії «Б»), 4 – засвідчують апробацію матеріалів дисертації, 14 – додатково відображають наукові результати дисертаційного дослідження.

Основні наукові положення, висновки і рекомендації наведені у дисертації, в опублікованих працях викладені повністю.

Особистий внесок автора в працях, опублікованих у співпраці, вказано у списку публікацій.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертації широко апробовані на наукових конференціях: міжнародній науковій конференції «State, prospects and development of rescue, physical culture and sports in the XXI century» («Стан, перспективи та розвитку рятувальної сфери, фізичної культури та спорту у XXI столітті») (Бидгощ, Польща; 2017, 2019, 2022); науковому семінарі «Bezpieczeństwo, zdrowie i kultura fizyczna» («Безпека, здоров'я та фізична культура») (Гдиня, Польща; 2017); міжнародній науково-практичній конференції «Перспективи розвитку реабілітаційних послуг та оздоровчого туризму в Україні з огляду на польський досвід» (Рівне, Україна; 2017); World Conference on Drowning Prevention (Всесвітній конференції із запобігання утопленню) (Ванкувер, Канада; 2017); науковій конференції «Ratownictwo wodne, sport pływacki i kultura fizyczna w teorii i praktyce» («Рятування на воді, плавання та фізична культура в теорії та практиці») (Гданськ, Польща; 2017); всеукраїнській науково-практичній конференції

«Основи побудови тренувального процесу в циклічних та екстремальних видах спорту» (Харків, Україна; 2017, 2018, 2019, 2020, 2021); міжнародній науково-практичній конференції «Досвід і проблеми організації соціальної та життєвої практики учнів і студентів на засадах компетентнісного підходу до освіти» (Запоріжжя, Україна; 2018); міжнародній науково-практичній конференції «Фізичне виховання, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи» (Харків, Україна; 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023); міжнародному форумі з протидії корупції «Справедливість, доброчесність, довіра» (Актобе, Казахстан; 2019); міжнародному конгресі польської федерації рятування на воді на основі консолідації V міжнародної наукової конференції «Стан, перспективи та розвиток рятувальної справи, фізичної культури та спорту в 21 столітті в Бидгощі» (Щецин, Польща; 2019); міжнародній науково-практичній конференції «Фізична культура, спорт та здоров'я нації» (Вінниця, Україна; 2019); міжнародному конгресі зі спеціальної педагогіки та психології «Особливі діти»: освіта і соціалізація» (Київ, Україна; 2020); міжнародній науково-практичній конференції «Problems, achievements and prospects of development of medical, biological sciences and sports» («Проблеми, досягнення та перспективи розвитку медичних, біологічних наук і спорту») (Миколаїв, Україна; 2020); міжнародній науковій конференції «Aktywność ruchowa na obszarach górskich polski i świata» («Фізична активність у гірських територіях Польщі та світу») (Вроцлав, Польща; 2020); міжнародній онлайн-конференції «Evolution of world concepts, trends and challenges in the Internationalization of Higher Education» («Еволюція світових концепцій, тенденцій та викликів інтернаціоналізації вищої освіти») (Актобе, Казахстан; 2020); міжнародній науково-практичній on-line конференції «The current aspects of reproductive health» («Сучасні аспекти репродуктивного здоров'я») (Монголія, Туреччина, 2021); міжнародній науково-практичній конференції «Білім беру, дене мәдениеті, туризм және спорттағы инновация» («Інновації в освіті, фізичній культурі, спорті та туризмі») присвяченій 85-річчю професора Тлеуталієва Юриста Габдуловича та 80-річчю професора Хаустова Станіслава Івановича (Алмати, Казахстан; 2021); міжнародній науково-практичній конференції «Дослідження інновацій та перспективи розвитку науки та техніки у ХХІ столітті» (Рівне, Україна; 2022); міжнародній науково-практичній конференції до 30-річчя Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука «Innovative research and perspectives of the development of science and technology in the xxi century» («Інноваційні дослідження та перспективи розвитку науки і техніки у ХХІ столітті») (Рівне, Україна; 2023); міжнародній науковій конференції «Health-saving technologies, rehabilitation and physical therapy» («Здоров'язберігаючі технології, реабілітація та фізична терапія») (Харків, Україна; 2023); конференції «Zdrowie jest darem» (Здоров'я – подарунок) (Бидгощ, Польща; 2023); Куявсько-Поморському форумі соціальної економіки «Gry adaptacyjne zwiększające aktywność fizyczną osób w różnym wieku i stopniu sprawności» (Адаптивні ігри, що підвищують фізичну активність людей різного віку та рівня підготовки) (Торунь, Польща; 2024); конференції «Profesjonalne kompetencje w sporcie» («Професійні компетенції у спорті») (Вроцлав, Польща; 2024).

Практичне значення отриманих результатів полягає в: обґрунтуванні класифікації проєктної діяльності, що охоплює аспекти реалізації грантових ініціатив у сфері здоров'язбереження; укладенні концепції проєктної здоров'язбережувальної діяльності, що поєднує фізкультурно-оздоровчі, освітні, цифрові, соціальні та міжнародні аспекти в єдину цілісну систему, забезпечуючи інклюзивний підхід для різних вікових і соціальних груп; обґрунтуванні системи формування культури здоров'я різних груп населення, спрямованої на створення стійкої основи для збереження здоров'я, підвищення якості життя населення та популяризацію активного способу життя серед усіх вікових груп населення; доведенні ефективності реалізації здоров'язбережувальних проєктів для різних груп населення. Наукові результати дослідження мають важливе практичне значення для підвищення рівня фізичної активності, збереження здоров'я та покращення якості життя населення засобами здоров'язбережувальних проєктів, що сприяють покращенню фізичного і психоемоційного стану, підвищенню рівня обізнаності та формуванню навичок, необхідних для забезпечення здорового способу життя. Отримані результати вирізняються науковою новизною та свідчать про вагомий внесок автора у розвиток теорії та практики здоров'язбережувальної діяльності. Обґрунтовані результати, висновки та рекомендації дисертаційної роботи були впроваджені у діяльність закладів вищої з акцентом на формування цілісної системи здоров'язбереження та реалізацію відповідних проєктів для різних верств населення. Це сприяло підвищенню рівня фізичної активності, формуванню мотивації до здорового способу життя, профілактиці захворювань і покращенню якості життя, а також забезпечило широке залучення різних вікових і соціальних груп до здоров'язбережувальної діяльності в освітньому середовищі. Ці результати підтверджені відповідними актами впровадження, які засвідчують інтеграцію напрацьованих підходів, програм та проєктів у практичну діяльність закладів вищої освіти, а саме: Інституту спорту і фізичної культури Університету економіки в Бидгощі (Польща), Університету третього віку Університету економіки в Бидгощі (Польща), Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського (Україна), Харківської державної академії фізичної культури (Україна), ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» (Україна), Житомирського державного університету імені Івана Франка (Україна), Херсонського державного університету (Україна), Академії фізичної культури та масового спорту (Казахстан), НАТ «Казахська академія спорту і туризму» (Казахстан), НАТ «Університет імені Шакаріма міста Семей» (Казахстан), Ошського державного університету (Киргизстан). Це сприяло формуванню відповідних компетентностей здобувачів першого та другого рівнів вищої освіти у закладах, що здійснюють підготовку майбутніх фахівців у сфері фізичної культури та рекреації.

Відповідність принципам академічної доброчесності. Дисертаційна робота має теоретико-методологічний характер, що передбачає використання великої

кількості цитувань та посилань на наукові праці, дослідження, концепції та методичні розробки провідних вчених за напрямом дослідження.

Відповідність змісту дисертації галузі науки та паспорту спеціальності, за якою вона подається до захисту. За змістом дисертаційна робота Александра Скалія «Теоретико-методичні основи фізкультурно-оздоровчої діяльності різних груп населення з використанням здоров'язбережувальних проєктів» на здобуття наукового ступеня доктора наук з фізичного виховання та спорту, повністю відповідає паспорту наукової спеціальності 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана українською мовою, стиль викладення матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі.

Висновок

У відповідності до п. 11 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. №1197 на кафедрі теорії і методики фізичної культури Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського (протокол № 11 від 5 березня 2025 року) було проведено фаховий семінар для апробації докторської дисертації Александра Скалія на тему: «Теоретико-методичні основи фізкультурно-оздоровчої діяльності різних груп населення з використанням здоров'язбережувальних проєктів» (затверджена на засіданні вченої ради ЛДУФК імені Івана Боберського, протокол № 5 від 30 січня 2025 року).

Розглянувши дисертацію Александра Скалія «Теоретико-методичні основи фізкультурно-оздоровчої діяльності різних груп населення з використанням здоров'язбережувальних проєктів», ступінь висвітлення результатів у наукових публікаціях, вважаємо, що робота є актуальною, виконана самостійно, являє собою завершену наукову кваліфікаційну працю, характеризується єдністю змісту, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, наукова новизна та практичне значення результатів відповідають вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук.

Дисертаційна робота відповідає вимогам Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 року №1197, які висуваються до докторських дисертацій та може бути подана до спеціалізованої вченої ради за спеціальністю 24.00.02 – Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

21 березня 2025 р.

Висновок підготували рецензенти:

д-р фіз. виховання та спорту, професор

д-р фіз. виховання та спорту, професор

д-р фіз. виховання та спорту, доцент

Іванна БОДНАР

Любов ЧЕХОВСЬКА

Вікторія ПАСІЧНИК

Засвідчую:

№ від 11.03.25

Список публікацій здобувача за темою дисертації

Наукові праці, що розкривають основні результати

1. Współczesne trendy rozwoju rekreacji i rehabilitacji w XXI wieku: monografia zbiorowa; red. A. Skaliy, S. Kokhan. Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy. Bydgoszcz, 2020. 382 s. *Особистий внесок здобувача полягає у формуванні загальної концепції та проблематики монографії, узагальненні результатів наукових досліджень, розробці висновків та рекомендацій.*

2. Skaliy A. Preparing and conducting hiking trips with students: monograph. Bydgoszcz WSG University. Bydgoszcz. 2023. 239 p.

3. Novopysmennyi S., Diachenko-Bohun M., Hrytsai N., Grygus I., Muszkieta R., Napierała M., Hagner-Derengowska M., Ostrowska M., Smoleńska O., Skaliy A., Zukow W., Stankiewicz B. Implementation of electronic health control technologies in higher education institutions. *Journal of Physical Education and Sport*. 2020; Vol 20 (Supplement issue 2), Art 131 pp 921 – 928. DOI: 10.7752/jpes.2020.s2131. Періодичне видання іншої держави (Румунії), внесене до міжнародної наукометричної бази Scopus. *Особистий внесок здобувача полягає в інтерпретації результатів, формулюванні висновків.*

4. Diachenko-Bohun M., Hrytsai N., Grynova M., Grygus I., Skaliy A., Hagner-Derengowska M., Napierała M., Muszkieta R., Zukow W. Historical Retrospective of the Development of Scientific Approaches to Health-Saving Activity in Society. *International Journal of Applied Exercise Physiology*. 2020; 9(1), 31-38. <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000513670400005>.

Періодичне видання іншої держави (Ірану), внесене до міжнародної наукометричної бази Web of Science. *Особистий внесок здобувача полягає в інтерпретації результатів, формулюванні висновків, перекладі матеріалів публікації.*

5. Momot O., Diachenko-Bohun M., Hrytsai N., Grygus I., Stankiewicz B., Skaliy A., Hagner-Derengowska M., Napierała M., Muszkieta R., Ostrowska M., Zukow W. Creation of a healthcare environment at a higher educational institution. *Journal of Physical Education and Sport*. 2020; 20, art. no. 138, pp. 975-981. DOI:10.7752/jpes.2020.s2138. Періодичне видання іншої держави (Румунії), внесене до міжнародної наукометричної бази Scopus. *Особистий внесок здобувача полягає в інтерпретації результатів, формулюванні висновків.*

6. Одинець Т., Бріскін Ю., Скалій О., Скалій Т. Навчання самообстеженню молочних залоз в рамках реалізації міжнародного проекту RITA – «Зміни в регіоні» для академічної спільноти закладів вищої освіти та факультетів фізичного виховання та спорту. *Український журнал медицини, біології та спорту*. 2020; Т.5, № 5(27). 219-222. DOI: 10.26693/jmbs05.05.219. Фахове видання України категорії «Б». *Особистий внесок здобувача полягає в постановці проблеми, доборі матеріалів для теоретичного аналізу, структуризації наукових даних, обґрунтуванні результатів, у формулюванні висновків.*

7. Мулик К., Гриньова Т., Skaliy A., Бершов С., Корнієнко В. Рівень розвитку сили студентів, які займаються у спортивних секціях зі скелелазіння із застосуванням вправ на різних тренажерах. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. 2021. №5(85). С. 5-10 <https://doi.org/10.15391/snsv.2021-5.001>. Фахове видання України категорії «А», внесене до міжнародної наукометричної бази Scopus. *Особистий внесок здобувача полягає в інтерпретації результатів, формулюванні висновків, перекладі матеріалів публікації.*

8. Mulyk K., Skaliy A., Ruban L., Duhina L., Skaliy T., Nowikiewicz T., Kowalski W. Implementation of the Polish-Ukrainian project "Self-diagnosis of breast cancer in young Ukrainian women" within the framework of the RITA program - changes in the region at the Kharkiv State Academy of Physical Culture. *Wiadomości lekarskie*. 2022; 75 (2), pp. 366-371. DOI: 10.36740/WLek202202107. Періодичне видання іншої держави (Польщі), внесене до міжнародної наукометричної бази Scopus. *Особистий внесок здобувача полягає в постановці проблеми, безпосередньому проведенні дослідження, обґрунтуванні результатів та їх співставленні з даними інших фахівців, у формулюванні висновків, оформленні публікації.*

9. Ostrowski A., Stanula A., Ambroży T., Rydzik Ł., Skaliy A., Skalski D., Kaganek K., Mulyk K. Physical effort and pace of MTB and eMTB bicycles on mountain trails - a case study. *Journal of Physical Education and Sport*. 2023; Vol. 23 (issue 7), Art 216, pp. 1762-1773 DOI: [10.7752/jpes.2023.07216](https://doi.org/10.7752/jpes.2023.07216). Періодичне видання іншої держави (Румунії), внесене до міжнародної наукометричної бази Scopus. *Особистий внесок здобувача полягає в інтерпретації результатів, формулюванні висновків.*

10. Skaliy A., Mulyk K., Zhijing B., Ostrowski A., Anosova O. Assessment of the functional state of the cardiovascular system of students during a mountain hiking trip. *Slobozhanskyi Herald of Science and Sport*. 2023; 27(3), 158-165. <https://doi.org/10.15391/snsv.2023-3.007>. Фахове видання України категорії «А», внесене до міжнародної наукометричної бази Scopus. *Особистий внесок здобувача полягає в інтерпретації результатів, формулюванні висновків, перекладі матеріалів публікації.*

11. Скалій О., Мулик К. Особливості організації фізкультурно-оздоровчих занять з людьми похилого віку. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 2023; Вип. 16 (35). 34-40. [https://doi.org/10.31652/2071-5285-2023-16\(35\)-34-40](https://doi.org/10.31652/2071-5285-2023-16(35)-34-40). Фахове видання України категорії «Б». *Особистий внесок здобувача полягає у доборі матеріалів для теоретичного аналізу, структуризації наукових даних, формулюванні висновків.*

12. Скалій О., Мулик К., Абдула Н. Теоретичне обґрунтування аспектів фізкультурно-оздоровчої та здоров'язберезувальної діяльності особистості. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*. 2024 (5(178), 193-197. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.5\(178\).38](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.5(178).38). Фахове видання України категорії «Б». *Особистий внесок здобувача полягає у визначенні мети дослідження, структуризації наукових даних, формулюванні висновків.*

13. Mulyk K., Skaliy A., Mukazhanov N., Ostrowski A., Paievskyi V., Abdula A. Influence of volleyball and sports and health tourism on the physical, mental and social

state of schoolchildren and students. *Slobozhanskyi Herald of Science and Sport*. 2024; 28(1), 31-37. <https://doi.org/10.15391/sns.v.2024-1.004>. Фахове видання України категорії «А», внесене до міжнародної наукометричної бази Scopus. *Особистий внесок здобувача полягає в постановці проблеми, обґрунтуванні результатів та їх співставленні з даними інших фахівців, у формулюванні висновків, оформленні публікації*.

14. Zalewski T., Skaliy A., Mulyk K., Skaliy T., Ostrowski A., Kowalski W., Adamczyk M. Impact of the implementation of the project «Polish-Kazakh regional center for training, safety and rescue» on competence in the field of medical care. *Physical rehabilitation and recreational health technologies*. 2024; Vol. 9 No. 3. 135-150. [https://doi.org/10.15391/prrht.2024-9\(3\).04](https://doi.org/10.15391/prrht.2024-9(3).04). Видання України, внесене до міжнародної наукометричної бази Scopus. *Особистий внесок здобувача полягає в постановці проблеми, безпосередньому проведенні дослідження, обґрунтуванні результатів та їх співставленні з даними інших фахівців, у формулюванні висновків, оформленні публікації*.

15. Skaliy A., Skaliy T., Kuangaliyeva T., Kenzhin Z., Meergul A., Letkiewicz S. The influence of complex motor activities on the morphofunctional and psychoemotional state of elderly people from different countries of Europe and Asia. *Slobozhanskyi Herald of Science and Sport*. 2024; 28(2), 92-99. <https://doi.org/10.15391/sns.v.2024-2.006>. Фахове видання України категорії «А», внесене до міжнародної наукометричної бази Scopus. *Особистий внесок здобувача полягає в постановці проблеми, обґрунтуванні результатів та їх співставленні з даними інших фахівців, у формулюванні висновків, оформленні публікації*.

16. Mulyk K., Skaliy A., Grynova T., Skaliy T., Polovinko K. The influence of adaptive games on the psycho-emotional state of military personnel during rehabilitation. *Physical rehabilitation and recreational health technologies*. 2024; Vol. 9 No. 5. 343-351. [https://doi.org/10.15391/prrht.2024-9\(5\).01](https://doi.org/10.15391/prrht.2024-9(5).01). Видання України, внесене до міжнародної наукометричної бази Scopus. *Особистий внесок здобувача полягає в інтерпретації результатів, формулюванні висновків, перекладі матеріалів публікації*.

17. Skaliy A., Mulyk V., Skaliy T., Maksymova K., Mulyk K. Determining the Impact of Adaptive Games on the Individuals' Psycho-Emotional State among Different Age Groups in Poland and Ukraine. *Physical Education Theory and Methodology*, 2024; 24(5), 769–776. <https://doi.org/10.17309/tmf.v.2024.5.12>. Фахове видання України категорії «А», внесене до міжнародної наукометричної бази Scopus. *Особистий внесок здобувача полягає в постановці проблеми, обґрунтуванні результатів та їх співставленні з даними інших фахівців, у формулюванні висновків, оформленні публікації*.

18. Скалій О., Мулик К., Горбенко О., Скалій Т., Абдула Н. Виявлення мотивації людей похилого віку до занять різними видами рухової активності. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини*. 2024; (29(2), 91–97. [https://doi.org/10.32626/2309-8082.2024-29\(2\).91-97](https://doi.org/10.32626/2309-8082.2024-29(2).91-97). Фахове видання України категорії «Б». *Особистий внесок здобувача полягає в постановці проблеми, безпосередньому проведенні дослідження,*

обґрунтуванні результатів та їх співставленні з даними інших фахівців, у формулюванні висновків.

19. Мулик К., Скалій О., Аносова О. Вплив занять боксом на психоемоційний стан підлітків в умовах воєнного стану. *Єдиноборства*. 2024; 3(33), С. 40–48. <https://doi.org/10.15391/ed.2024-3.04>. Фахове видання України категорії «Б». *Особистий внесок здобувача полягає в постановці проблеми, доборі методів дослідження, обґрунтуванні отриманих результатів, у формулюванні висновків.*

20. Maksymova K. V., Skaliy O. Necessity of forming culture of health for different groups of population in war's conditions. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. 2024; Серія 15, (8(181), 261-266. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.8\(181\).48](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.8(181).48). Фахове видання України категорії «Б». *Особистий внесок здобувача полягає в постановці проблеми, доборі методів дослідження, обґрунтуванні отриманих результатів, у формулюванні висновків.*

21. Скалій О., Максимова К. Вплив оздоровчих фітнес-технологій на психоемоційний стан студентів в умовах війни. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2024; 12(8), 67–72. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i8-009>. Фахове видання України категорії «Б». *Особистий внесок здобувача полягає у доборі матеріалів для теоретичного аналізу, структуризації наукових даних, формулюванні висновків.*

22. Skaliy A., Мулик К., Zhijing B., Горбенко О., Максимова К. Визначення найпопулярніших видів фізкультурно-оздоровчих занять серед молоді та дорослого населення різних країн (Польща, Китай, Україна). *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини*. 2024 (29(3), 160-167. [https://doi.org/10.32626/2309-8082.2024-29\(3\).160-167](https://doi.org/10.32626/2309-8082.2024-29(3).160-167). Фахове видання України категорії «Б». *Особистий внесок здобувача полягає в постановці проблеми, доборі методів дослідження, безпосередньому проведенні дослідження, обґрунтуванні отриманих результатів, у формулюванні висновків.*

23. Скалій О., Мулик К. Використання мобільних додатків для підвищення мотивації до занять фізкультурно-оздоровчою діяльністю осіб зрілого віку. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2024; 12(10), 43–48. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i10-006>. Фахове видання України категорії «Б». *Особистий внесок здобувача полягає в постановці проблеми, безпосередньому проведенні дослідження, обґрунтуванні результатів та їх співставленні з даними інших фахівців, у формулюванні висновків.*

Праці апробаційного характеру

24. Skaliy A., Kowalski W., Kutek T., Briskin Y., Mulyk K., Odynets T., Grabowski Y., Skaliy T. Polsko-ukraiński projekt transferu doświadczeń naukowych w profilaktyce raka piersi wśród młodzieży studenckiej. *Zdrowie – edukacja – społeczeństwo. Perspektywa międzynarodowa*. Copyright by Wydawnictwo Uczelniane WSG, Bydgoszcz. 2020; S. 17-29. *Особистий внесок здобувача полягає в постановці проблеми, безпосередньому проведенні дослідження, обґрунтуванні результатів та*

їх співставленні з даними інших фахівців, у формулюванні висновків, оформленні публікації.

25. Мулик К., Скалій О., Рубан Л., Дугіна Л., Скалій Т., Ковальський В. Формування культури профілактики захворюваності на рак молочної залози шляхом самоспостереження та самодослідження. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2021; №13(113). 34-41. <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-13-7540>. Особистий внесок здобувача полягає в постановці проблеми, безпосередньому проведенні дослідження, обґрунтуванні результатів та їх співставленні з даними інших фахівців, у формулюванні висновків, оформленні публікації.

26. Одинець Т., Бріскін Ю., Скалій О., Скалій Т. Здобутки та перспективи розвитку проєкту «Самодіагностика раку молочної залози в молодих українок» в рамках міжнародної програми RITA – «Зміни в регіоні». *Management and law in sport, recreation, tourism, education and health*. 2022; 4-9. Особистий внесок здобувача полягає в постановці проблеми, обґрунтуванні результатів та їх співставленні з даними інших фахівців, у формулюванні висновків, оформленні публікації.

27. Skaliy A. Międzynarodowe projekty na rzecz edukacji, zdrowia i zrównoważonego rozwoju. *Kurjer innowacyjności WSG Bydgoszcz*. 2024; 02/2024. S. 18-27.

Праці, які додатково відображають результати дисертації

28. Sereda I., Lavrin H., Kucher T., Grygus I., Muszkieta R., Napierała M., Hagner-Derengowska M., Ostrowska M., Smoleńska O., Zukow W., Skaliy A. The Impact of Yoga Practice on the Development of Flexibility among the Female Student's Pedagogical Specialties in the Process of Physical Training of Higher Educational Institutions. *International Journal of Applied Exercise Physiology*. 2020; 9(1), 85-95. Періодичне видання іншої держави (Ірану), внесене до міжнародної наукометричної бази Web of Science. Особистий внесок здобувача полягає в інтерпретації результатів, формулюванні висновків, перекладі матеріалів публікації.

29. Скалій О., Мулик К., Пономаренко А., Гриньова Т. Навчання техніці їзди на велосипеді дітей молодшого шкільного віку. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. 2020. №6(80), С. 5-10, doi:10.15391/snsv.2020-6.001 Фахове видання України, внесене до міжнародної наукометричної бази Scopus. Особистий внесок здобувача полягає в постановці проблеми, обґрунтуванні результатів та їх співставленні з даними інших фахівців, у формулюванні висновків.

30. Skaliy A., Bala T. Influence of horting elements on the level of motor preparation of 15 year old pupils. *Актуальні проблеми фізичного виховання різних верств населення*, 2020; 216–222. вилучено із <https://journals.uran.ua/hdafk-tmfv/article/view/250509>. Особистий внесок здобувача полягав у доборі матеріалів для теоретичного аналізу, структуризації наукових даних, обґрунтуванні результатів, формулюванні висновків.

31. Kozin V., Boychuk Y., Skaliy A., Zelenskiy R., Honcharenko V. Individual Factorial Structure of Biomechanical and Psychophysiological Indicators as a Basis for Determining the Fighting Style of Qualified Veteran Boxers. *Health, Sport, Rehabilitation*. 2021; 7(3), 8-30. <https://doi.org/10.34142/HSR.2021.07.03.01>. Фахове видання України,

внесене до міжнародної наукометричної бази Scopus. *Особистий внесок здобувача полягає в обґрунтуванні результатів та їх співставленні з даними інших фахівців, у формулюванні висновків.*

32. Kolokoltsev M., Vorozheikin A., Romanova E., Bolotin A., Gryaznykh A., Skaliy A., Sovetkhanuly D., Kaldybayeva A., Gabdullin A., Kushakova I., Pashkov A. Girls with «different volumes and intensity of physical activity constitution types»: a comparative analysis. *Journal of Physical Education and Sport*. 2021; Vol. 21(3), Art 183, pp. 1436-1443. DOI:10.7752/jpes.2021.03183. Періодичне видання іншої держави (Румунії), внесене до міжнародної наукометричної бази Scopus. *Особистий внесок здобувача полягає в інтерпретації результатів, формулюванні висновків.*

33. Kolokoltsev M., Kuznetsova L., Makeeva V., Ustselemonova N., Romanova E., Savchenkov A., Mischenko N., Vorozheikin A., Bolotin A., Skaliy A. Physical education of girls from different somatotypes and health groups. *Journal of Physical Education and Sport*. 2021; Vol. 21 (2), Art 106, pp. 852 – 859. DOI:10.7752/jpes.2021.02106. Періодичне видання іншої держави (Румунії), внесене до міжнародної наукометричної бази Scopus. *Особистий внесок здобувача полягає в інтерпретації результатів, формулюванні висновків.*

34. Скалій О., Лотоцький В. Вплив занять спортивним орієнтуванням на розвиток фізичних якостей підлітків. *Спортивна наука*. Житомир : Вид-во ЖДУ імені І. Франка, 2021. С.44-47. Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає у доборі матеріалів для теоретичного аналізу, структуризації наукових даних, обґрунтуванні результатів, формулюванні висновків.*

35. Mishchenko N., Romanova E., Skaliy A., Skaliy T., Kowalski W. Strengthening the physical health of preschoolers by means of fitball. *VIREF Revista De Educación Física*. 2021; 10(2), 126–144. Recuperado a partir de <https://revistas.udea.edu.co/index.php/viref/article/view/344569>. Періодичне видання іншої держави (Іспанії), внесене до міжнародної наукометричної бази Web of Science. *Особистий внесок здобувача полягає в інтерпретації результатів, формулюванні висновків, перекладі матеріалів публікації.*

36. Павлюк О., Скалій О., Павлюк Є. Результати експериментальної перевірки реалізації педагогічної технології самовдосконалення вчителів фізкультури в процесі професійної діяльності на різних етапах професійного розвитку. *Physical culture and sport: scientific perspective*. 2022; (2), 6–15. <https://doi.org/10.31891/pcs.2022.2.1>. Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає в обґрунтуванні результатів та їх співставленні з даними інших фахівців, у формулюванні висновків.*

37. Шаверський В., Скалій О., Литвинчук Ю., Толкач В. Фізична підготовленість студентів-волейболістів у змагальному періоді річної підготовки. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 2022; (14). с. 98-103. DOI: [https://doi.org/10.31652/2071-5285-2022-14\(33\)-98-103](https://doi.org/10.31652/2071-5285-2022-14(33)-98-103). Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає у структуризації наукових даних, обґрунтуванні результатів, формулюванні висновків.*

38. Павлюк Є., Скалій О. До проблеми формування професійної компетентності майбутніх фахівців з фізичної культури та спорту у процесі фахової

підготовки. *Physical culture and sport: scientific perspective*. 2022; (1), 27-35. <https://doi.org/10.31891/pcs.2022.1.4>. Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає у доборі матеріалів для теоретичного аналізу, структуризації наукових даних, обґрунтуванні результатів, формулюванні висновків.*

39. Ryepko O., Skaliy A., Tymko Y., Kozin S., Kozina Z., Feshchenko A. Training program in the lowlands for amateur mountaineers for climbing to the peaks. *Health, Sport, Rehabilitation*. 2023; 9(3), 91–103. <https://doi.org/10.58962/HSR.2023.9.3.91-103>. Фахове видання України, внесене до міжнародної наукометричної бази Scopus. *Особистий внесок здобувача полягає в обґрунтуванні результатів та їх співставленні з даними інших фахівців, у формулюванні висновків.*

40. Shevchenko O., Mulyk K., Paievskiy V., Skaliy A., Guba A., Skaliy T., Anosova O. Changes in Indicators of Special Physical Preparedness in Badminton Players Aged 10–11 under the Influence of Specially Selected Exercises. *Physical Education Theory and Methodology*. 2023; 23(2), 246–252. <https://doi.org/10.17309/tmfv.2023.2.13>. Фахове видання України, внесене до міжнародної наукометричної бази Scopus. *Особистий внесок здобувача полягає в постановці проблеми, обґрунтуванні результатів та їх співставленні з даними інших фахівців, у формулюванні висновків.*

41. Prayudho S., Nasrulloh A., Skaliy A. Risk factor of pickleball injury: systematic review and meta-analysis. *Health, Sport, Rehabilitation*. 2024; 10(3). 115–124. <https://doi.org/10.58962/HSR.2024.10.3.115-124>. Фахове видання України, внесене до міжнародної наукометричної бази Scopus. *Особистий внесок здобувача полягає в постановці проблеми, обґрунтуванні результатів та їх співставленні з даними інших фахівців, у формулюванні висновків.*